

Het ontstaan van het granaatembleem van de Koninklijke Marechaussee

Op 26 oktober 1814 ondertekende Koning Willem I het besluit om een 'Corps Maréchaussee' op te richten. Het eerste artikel van dit Besluit luidde: 'Er zal worden opgericht een Korps Marechaussee, bestemd om de orde te handhaven, de uitvoering der wetten te verzekeren en te waken over de veiligheid der grenzen en grote wegen'.

De naam 'Marechaussee' komen we echter eerder tegen in onze geschiedenis. Het werd voor het eerst vermeld in het Besluit van het Staatsbewind der Bataafse Republiek van 4 februari 1803, waarbij werd besloten 'ter meerdere beveiliging van personen en goederen tegen rooverijen, geweldnarigen en wat dies meer is, door vagebondeerende personen in het Departement Brabant eene Compagnie Maréchaussée op te richten'. Dit besluit werd nimmer uitgevoerd maar wel het Staatsbesluit van 1 oktober 1805 waarin het Korps Gendarmerie werd opgericht 'ter beteugeling van de smokkelhandel' en als deze dienst het toeliet 'op alle plaatsen waar dezelve zich zullen bevinden, de politie te maintaineren en alle geweld of overlast, welke 's Lands ingezetenen mogten worden toegebracht, te verhinderen'. Die taak moest worden verricht 'aan de grenzen van het Gemenebest van de Schelde tot aan den Dollaars', met andere woorden langs de gehele grens. Sinds die tijd is hierin niet veel veranderd. Ook nu nog verrichten marechaussees de grensbewaking en worden zij ingezet daar waar dit door de regering noodzakelijk geacht wordt.

Bij de vorming van dit korps stond de Franse Gendarmerie model, wat onder meer merkbaar was aan het uniform, het embleem en het taalgebruik. Napoleon Bonaparte, de toenmalige heerser van grote delen van Europa, was op het gebied van oorlogvoering een 'vooruitstrevende' figuur, die een elitegroep bezat: een korps handgranaatwerpende soldaten. Napoleon selecteerde zijn manschappen op hun lange benen en lange armen: mensen die hard konden lopen en ver konden gooien. De handgranaat werd gevuld met kruit, aangestoken en weggeworpen. Dat gaf het beeld van een uiteenspattend projectiel en deze groep soldaten droegen als ereteken een springende granaat op hun uniform. Bij de oprichting in 1814 van de Koninklijke Marechaussee is dit embleem overgenomen. Hetzelfde gebeurde onder meer bij de Italiaanse Carabinieri, de Spaanse Guardia Civil en de Belgische Rijkswacht. Na 1945 is ook de Rijkspolitie een ontploffende granaat op de kraag gaan dragen en is de Koninklijke Marechaussee overgestapt op het huidige embleem; de gesloten granaat.

Diverse hoogtepunten volgen in de jaren erna. In het jaar 1931 reikt Koningin Wilhelmina de Standaard op grootste wijze uit aan de Koninklijke Marechaussee. In 1956 geeft H.K.H. Prinses Beatrix, in dat jaar 18 jaar geworden, haar toestemming tot het zijn van 'Schutsvrouw' van het Wapen der Koninklijke Marechaussee. Dit evenement vond wederom plaats in Apeldoorn, waar haar in tegenwoordigheid van Z.K.H. Prins Bernhard als Inspecteur-Generaal van de Krijgsmacht, te midden van het personeel van het Wapen de bij de Schutsvrouw behorende broche werd opgespeld door de Commandant Koninklijke Marechaussee. En in het jaar 1998 valt het besluit van de Minister van Defensie de dato 25 april 1998 om het Wapen de hoedanigheid te verlenen van krijgsmachtdeel. Waar ook ter wereld en onder alle omstandigheden werden en worden de diensten verricht onder het aloude Wapendevies: 'Zonder Vrees en Zonder Blaam'.